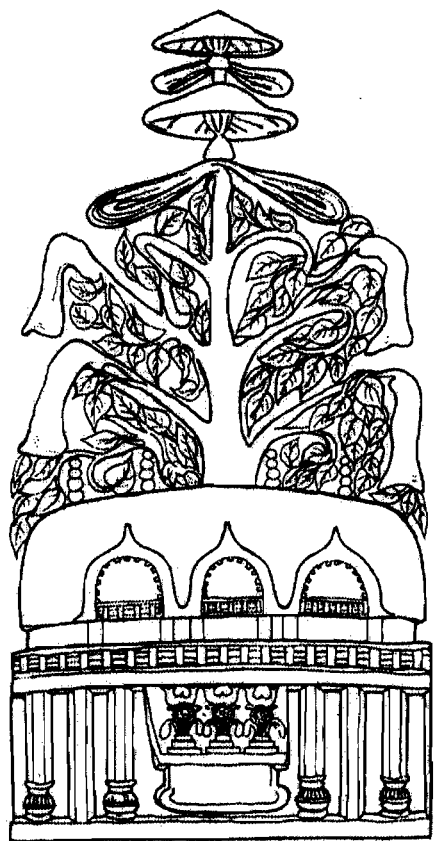

ฉบับปฐมฤกษ์ - ธันวาคม ๒๕๒๖

ฉบับ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
และสถาปัตยกรรมไทย

หน้าจั่ว

วารสารหน้าจั่ว

ฉบับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
และสถาปัตยกรรมไทย
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ / มกราคม ๒๕๔๗

ด้วยอภินันท์นฤนาถการ
จาก

ทอง บ.ก. ตราสารหน้าจั่ว

๖ พ.ย. ๒๕๕๒

เจ้าของ

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการศึกษาสถาปัตยกรรมไทย
ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๑ ๕๔๗๗ , ๐ ๒๒๑ ๕๔๕๑
โทรสาร ๐ ๒๒๑ ๗๗๗๗

คณะที่ปรึกษา

รศ.สิทธิพร ภิรมย์รัตน์
(คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์)
ผศ.สมชาติ จิงสิริอารักษ์
(หัวหน้าภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม)
รศ.เสนอ นิลเดช
รศ.ฤทัย ใจจงรัก
รศ.อนุวิทย์ เจริญศุภกุล
รศ.สมใจ นิ่มเล็ก
อ.ดร.ประเวศ ลิ้มปรีงษ์
อ.วนิดา พึ่งสุนทร
อ.สุนนท์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา
ผศ.สาทิศ ชูแสง
ผศ.สมคิด จิระทัศน์กุล

คณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงความ

รศ.เสนอ นิลเดช
ผศ.สมชาติ จิงสิริอารักษ์
ผศ.สมคิด จิระทัศน์กุล
อ.ดร.โชติมา จตุรงค์

บรรณาธิการ

อ.ดร.โชติมา จตุรงค์

กองบรรณาธิการ

อ.พิรพัฒน์ สำราญ
อ.ชาตรี ประทีตนาการ
อ.พนัย สิริเกียรติกุล

สำนักงาน

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการศึกษาสถาปัตยกรรมไทย
ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน) ๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี)
เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

ISSN 1686-1841

วารสารหน้าจั่ว

ฉบับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ / มกราคม ๒๕๕๗

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางความรู้และความคิดใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ในการเสนอผลงานทางวิชาการให้แก่ ผู้รู้ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจในสาขานี้ดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นช่องทางหนึ่งของการสร้างตำราเพื่อประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

๑. ส่งต้นฉบับ ๒ ชุด พร้อมแผ่นดิสก์เก็บ ถึงกองบรรณาธิการวารสารหน้าจั่ว ตามที่อยู่ที่ได้ให้ไว้
๒. ในกรณีที่บทความมีภาพประกอบ กรุณาส่งแบบรูปแยกมาต่างหาก โดยมีความละเอียดไม่น้อยกว่า ๓๐๐ dpi พิกเซล พร้อมส่งภาพต้นฉบับมาพร้อมกับบทความ (พร้อมระบุตำแหน่งที่จะวางภาพ)
๓. บทความที่เป็นงานแปลหรือเรียบเรียงจะต้องอ้างอิงที่มาโดยละเอียด
๔. บทความที่ผ่านการพิจารณาและได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารเป็นฉบับนันทนาการจำนวน ๒ เล่ม
๕. บทความที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ทางกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา

การนำข้อความใด ๆ ไปพิมพ์เผยแพร่ต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบ และต้องได้รับการอนุญาตจากผู้เขียนตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ผลการศึกษา บทสรุป ตลอดจนความคิดเห็นใดๆ ในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน มิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะกรรมการแต่อย่างใด

ภาพปก :

วัดมหาธาตุ สุโขทัย

จาก Lucien Fournereau, Le Siam Ancien

ภาพปกหลัง :

ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยสุโขทัยของมหา

คณพราหมณ์เจ้าเมืองสุโขทัยและจากสุพรรณพินธุวงศ์

สารบัญ

- ๑ สารบัญ
- ๒ คำนำ
- ๓ บทบรรณาธิการ

บทความ

- ๕ รูปลักษณ์และความหมาย ณ ปราสาทเมืองต่ำ / อนุวิทย์ เจริญศุภกุล
- ๑๔ ไม้สัก และ สถาปัตยกรรมเจาะช่องพม่า: [redacted]
- [redacted] ภาพสะท้อนการเมืองในสมัยพระเจ้ามื่นดงและพระเจ้าธิบ / โชติมา จตุรงค์
- ๔๒ ข้อมูล ข้อคิดจากวัดกุฎีดาว / สันติ เล็กสุขุม [redacted]
- ๔๖ เจดีย์-คฤหาสน์ในพุทธศาสนานิกายหินยานของอินเดีย / ปาริสุทธิ เลิศคชาธาร

วิทยานิพนธ์

- ๕๙ การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมสุโขทัย กรณีศึกษาวัดมหาธาตุ ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย / วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร [redacted]
- ๘๑ พระอุโบสถและพระวิหารที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกสมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. ๒๑๙๙ - ๒๓๑๐) / จุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ [redacted]
- ๑๐๔ ศูนย์ศิลปะการแสดงหนังตะลุง : สถาปัตยกรรมแห่งแสงและเงา / พันัย ลีรีเกียรติกุล

สัมภาษณ์

- ๑๑๘ บทสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ อ.ดร.ประเวศ ลิ้มปรีงชัย

10 พ.ย. 2552

คงไม่ต้องกล่าวว่าภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรมเล็งเห็นความสำคัญของความรู้สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทยและประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมมาอย่างเนิ่นนานแล้วอย่างไร ตัวบ่งชี้สำคัญคือการเปิดหลักสูตร ประกาศนียบัตรชั้นสูงสาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทยมาตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๑๗ ซึ่งต่อมาปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ในปี พ.ศ.๒๕๒๙ และหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทยในปีพ.ศ.๒๕๔๒ มหาบัณฑิตของหลักสูตรเหล่านี้ได้สร้างองค์ความรู้สำคัญในรูปของวิทยานิพนธ์แล้วไม่ต่ำกว่า ๕๐ เรื่อง วิทยานิพนธ์เหล่านี้ครอบคลุมความรู้ด้านหลักๆ ๓ ด้านคือ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม แม้ว่าคุณภาพจะไม่ดีเลิศในทุกโครงการ แต่กล่าวได้ว่า ในทุกปีการศึกษาจะมีวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพดีเยี่ยมอย่างน้อยหนึ่งเรื่อง ซึ่งมีคุณภาพไม่น้อยหน้าวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกในสาขาเดียวกัน ที่เขียนเรื่องไทยๆแต่ให้ฝรั่งตรวจหลายเรื่องที่น่าเสียดายคือ การเผยแพร่วิทยานิพนธ์เหล่านี้มีจำกัดมาก ภาควิชาฯ จึงเห็นความสำคัญในการเผยแพร่ จึงได้จัดทำวารสารวิชาการ หน้าจั่วฉบับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย ขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อตีพิมพ์วิทยานิพนธ์คุณภาพดีที่คัดย่อแล้ว รวมทั้งบทความดีๆของบรรดาคณาจารย์และนักวิชาการในสาขานี้ โดยหวังว่าการเพิ่มเวทีทางปัญญาเช่นนี้ จะทำให้สาขาวิชาเหล่านี้เป็นที่สนใจในวงกว้างมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะในหมู่บัณฑิตด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ภาควิชาฯเป็นห่วง เพราะในระยะห้าปีที่ผ่านมาจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มาสอบ คัดเลือกเรียนต่อในสาขานี้ได้ลดลงทั้งปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่องทุกปี หากเป็นเช่นนี้ต่อไป สาขาวิชาต่างๆเหล่านี้ในประเทศไทยคงจะเหลือแต่ชื่อ ซึ่งคิดว่าคงไม่มีผู้ใดต้องการเช่นนั้นเป็นแน่

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรมหวังว่าวารสารวิชาการฉบับนี้ จะสามารถเป็นประโยชน์ให้กับทุกคน สมดังปณิธานของเราที่จะพยายามอธิบายอดีตจากข้อมูลมรดกวัฒนธรรมที่เรามียูอยู่ เพื่อที่จะเข้าใจตัวเราเองในปัจจุบันให้ดีที่สุด และเผยแพร่สู่ประชาชนในวงกว้างเพราะแม้ว่าประวัติศาสตร์จะเป็นเรื่องราวของอดีต แต่ **ประวัติศาสตร์เริ่มต้นในวันนี้** เสมอเหมือนดังที่เราได้เริ่มต้นภารกิจประวัติศาสตร์เล็กๆส่วนหนึ่งของเราแล้ว

สมชาติ จิงสิริอารักษ์

หัวหน้าภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
มกราคม ๒๕๔๗

หน้าจั่ว

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

TEL. : 02-221-9491
FAX. : 02-221-8837

ฉบับปฐมฤกษ์ เดือนมกราคม ๒๕๔๗

บทความ อนันวิทย์ เจริญศุภกุล

รูปลักษณะและความหมาย ณ ปราสาทเมืองต่ำ

โชติมา จตุรพงศ์

ไม้สัก และ สถาปัตยกรรมเจ้าของพม่า: ภาพสะท้อนการเมืองในสมัยพระเจ้ามินดงและพระเจ้าธีบอ

สันติ เล็กสุขุม

ข้อมูล ข้อคิดจากวัดกุฎีดาว

ปาริสุทธิ์ เลิศคชาธาร

เจติยะ-คฤหาสน์ในพุทธศาสนานิกายหินยานของอินเดีย

วิทยานิพนธ์ วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร

การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมสุโขทัย กรณีศึกษาวัดมหาธาตุ ตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย

จุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ

พระอุโบสถและพระวิหารที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกสมัยอยุธยาตอนปลาย

พินัย สิริเกียรติกุล

ศูนย์ศิลปกรรมแสดงหนังตะลุง : สถาปัตยกรรมแห่งปรากฏการณ์แสงและเงา

สัมภาษณ์ ศิลปินแห่งชาติ อ.ดร.ประเวศ ลิ้มปรีงษ์

